

Dagvatten - Ansvar och roller

Stockholm Vatten

Stockholm Vatten är ett kommunalt bolag och stadens VA-huvudman. Detta medför ett ansvar för att den samlade avledningen av dagvatten, inom verksamhetsområde för dagvatten, görs utan att människors hälsa riskeras eller att miljön skadas. Ansvaret börjar vid upprättade förbindelsepunkter och omfattar även utjämning och rening om det behövs i ett större sammanhang.

VA-huvudmannens ansvar sträcker sig till att omhänderta flöden, enligt standard för VA-branschen. Bolaget ansvarar för att vid behov öka kapaciteten och vidta reningsåtgärder, för att uppnå dagvattenstrategins mål.

Där den allmänna dagvattenlösningen består av öppna system, och viss del av denna är av estetisk karaktär, svarar Stockholm Vatten för drift och underhåll av den hydrofunktionella delen.

I stadsbyggnadsprojekt ansvarar Stockholm Vatten för utformningen av den allmänna VA-anläggningen. Bolaget fungerar också som expertstöd till exploateringskontoret i dagvattenfrågor och kan även bistå med utredningar. I de fall som staden gör program för större områden ska Stockholm vatten bistå med kunskap och underlag i arbetet. I övriga exploateringar lämnar Stockholm Vatten sina synpunkter genom remisshantering i plan- och exploateringsprocessen.

Kravställande: Genom ABVA (Allmänna Bestämmelserna för brukande av den allmänna Vatten- och Avloppsanläggningen) kan Stockholm Vatten ställa krav på dagvattenhanteringen hos abonnenterna. Bolaget kan även använda reducerad VA-taxan för att skapa incitament till lokalt omhändertagande.

Stadsbyggnadsnämnden

Nämnden ansvarar för den fysiska planeringen av staden och hanterar därmed även strategiska frågor som vattendirektivets krav och ökad beredskap för klimatförändringar. I den fysiska planeringen ingår bland annat övergripande planering, detaljplanering, bygglov och bygganmälan samt fastighetsbildning. Av ansvaret följer också att stadens mark blir inmätt.

Det är nämndens ansvar att dagvattenfrågan på lämpligt sätt följer med i planprocessens alla ovan nämnda skeden. I den övergripande planeringen, exempelvis i samband med program för större områden är det nämndens ansvar att initiera utarbetande av underlag som ska vara vägledande för efterföljande planering. En av nämndens viktigaste uppgifter är framtagandet av detaljplaner. I framför allt detaljplaneringen prövas markens lämplighet för bebyggelse. Risken för översvämning eller påverkan på vattenområden är exempel på frågeställningar som ska hanteras. Som en följd av detta ska omhändertagandet av dagvatten säkerställas, såväl vid normala förhållanden som vid extrema regn, och ingå som en integrerad del av planeringen av ny bebyggelse. I arbetet ingår att skapa förutsättningar för hållbara dagvattenlösningar såväl på kvartersmark som på allmän plats. Vid handläggning av bygglov har nämnden möjlighet att beakta omhändertagande av dagvatten i det enskilda fallet.

Kravställande: Vid upprättande av detaljplaner och efterföljande bygglovhantering.

Exploateringsnämnden

Nämnden företräder staden som fastighetsägare. När stadens mark ska exploateras är det nämnden som upplåter mark och bedömer genomförbarheten. I samband med markanvisning genomförs en så kallad tidig miljöbedömning vid vilken dagvattenhanteringen och dess förutsättningar är en aspekt som behandlas.

Vid upplåtelse och försäljning av mark reglerar nämnden i avtal vilka regler som gäller för exploatering av stadens mark. När staden är byggherre är nämnden ansvarig för planering och iordningställande av allmänna anläggningar (gator, torg, kajer, parker) och för att utformandet görs med hänsyn till en hållbar dagvattenhantering.

I de fall staden gör program för större områden ska exploateringsnämnden säkerställa att utredningar som klargör dagvattenförutsättningarna genomförs.

Kravställande: Vid markanvisning på stadens mark regleras att byggherren ska följa stadens mål och riktlinjer, som även omfattar stadens dagvattenstrategi. Kravet på dagvattenhantering fastställs i en under-tecknad överenskommelse med byggherren om exploateringen.

Trafik- och renhållningsnämnden

Nämnden är ansvarig för drift- och underhåll av stadens vägar, gator och övrig allmän plats för vilken nämnden svarar. Drift- och underhållsansvaret omfattar även vissa anläggningar i gaturummet, exempelvis växtbäddar och trädplanteringar, som har funktion ur ett dagvattenperspektiv, samt rännstensbrunnar med servisleddningar fram till förbindelsepunkt för den allmänna VA-anläggningen.

Nämnden har investeringsansvar för gator, vägar, vissa torg och parker och ska som huvudman för allmänna platser och som väghållare samordna och utveckla stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet. Nämnden ansvarar även för markupplåtelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden är ansvarig för tillsyn av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Hit räknas utsläpp av dagvatten till både grund- och ytvatten. Även anläggningar för rening av dagvatten omfattas av tillsynen. I stadsbyggnadsprocessen deltar nämnden med sin sakkunskap och tar fram underlag kring de viktigaste miljö- och hälsofrågorna i stadens miljö.

Nämnden bistår även Stadsbyggnadsnämnden i bedömningen om detaljplanen kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden samordnar stadens vattenarbete.

Kravställande: Genom tillsyn av miljöfarlig verksamhet och genom förelägganden.

Stadsdelsnämnderna

Nämnderna ansvarar för driften av de flesta av stadens parker. Det omfattar även de estetiska delarna av dagvattenanläggningar som är en del av en parkanläggning. Ansvaret regleras i särskilda överenskommelser för respektive anläggning eller anläggningstyp.

Stadsdelsförvaltningarna följer upprättade skötselinstruktioner, där målen för dagvattenstrategin ska uppfyllas vid drift och tas med vid upphandlingar.

Övriga aktörer i staden

Samtliga förvaltningar och bolag inom staden ansvarar för att dagvatten på deras fastighet alternativt i deras verksamhet hanteras i linje med dagvattenstrategin. Som förvaltning eller bolag i staden finns även ett ansvar att föregå med gott exempel. Se vidare vad som gäller i de olika rollerna nedan.

Övriga parter

Fastighetsägare och verksamhetsutövare

Fastighetsägare ansvarar för att miljöbalkens hänsynsregler följs, samt att dagvatten som lämnar fastigheten uppfyller de krav som ställts i avtal och bygglov. På samma sätt ansvarar verksamhetsutövare för sin dagvattenhantering och för att uppställda krav uppfylls enligt tillstånd.

Byggherrar

Byggherren ansvarar för de utredningar som krävs för hantering av dagvatten inom fastigheten. Syftet är att lösa hur den lokala hanteringen av dagvatten ska utföras på ett lämpligt sätt. Byggherrens utredning ska samordnas med dagvattenutredningar för intilliggande mark, exempelvis den allmänna marken. Byggherren ansöker om bygglov eller anmäler sitt bygge hos stadsbyggnadskontoret.

Trafikverket

Trafikverket är ansvariga för statligt ägda vägar och järnvägar med de anordningar som behövs för vägens och järnvägens bestånd, drift och brukande. Ansvaret omfattar gatubrunnar, lokalt omhändertagande och servisledning fram till förbindelsepunkten hos den allmänna VA-anläggningen inom VA-huvudmannens verksamhetsområde eller till mottagande vatten. Exempel på lokalt omhändertagande är reningsanläggningar, diken och slänter.

Begrepp

Miljöbalken – Svensk lag från 1999. En sammanslagning av olika miljörelaterade lagar som syftar till att främja en hållbar utveckling.

Servisledningar – Den ledning som förbinder en VA-installation med den allmänna VA-anläggningen.

VA-anläggning för dagvatten – Dagvattenavledande system samt renings- och fördröjningsanläggningar för dagvatten.

VA-huvudman – Den instans som äger en allmän VA-anläggning.

VA-taxan – Avgift som användare betalar för nyttjande av VA-tjänster (Vattenförsörjning och Avloppshantering).

Vattendirektivet – EU:s direktiv för att ge en ram till enhetliga regler för skydd av europeiska vatten.